

Tündérvár és katakomba

Egy-egy rövid közleménnyel szeretnénk segíteni azoknak, akik számára nyelvünk az, amit Reményik Sándornak *Az ige* c. verséből vett két szó jelöl.

Szószerkeken, egyházi gyűléseinken, írásainkban egy olyan nyelvezetet vetünk át, amelyikről azt véljük, hogy tudományos, pedig nem az, hanem fontoskodó, hivatalnokbeszéd. Ezt egy karikírozott példával mutatom be:

„A gemkapocccsal kapcsolatban azt szeretném kihangsúlyozni, hogy technológiai hibából kifolyólag olyan következményeket vont maga után, amely az irodavitel és ugyanakkor a nyilvántartás elé elháríthatatlan akadályokat görgetett. Na már most nem képezheti vita tárgyát, hogy csak egy felsőbb szervhez való folyamodásunk oldhatja meg a problémát.”

Modoros szokványszavaink helyett keressünk másokat, de egyes esetekben ezek feleslegesek is: kapcsolatban, kifolyólag, ugyanakkor, képezheti, folyamodás.

Csúnya: gemkapocccsal kapcsolatban.

Idegenes (möchte) és értelmetlen a „szeretném” elmondani. Nyilván, nem csak szeretné elmondani, hanem el is fogja mondani.

A „kapcsolatban” helyett legtöbbször elegendő a -ról, -ról.

A „kifolyólag” nem fejez ki többet, mint a „miatt”.

Az „ugyanakkor” vagy egyidejűséget, vagy tartalmi összefüggést jelöl. A fenti mondatban felesleges. Hagyjuk ki, s ugyanazt fogjuk közölni az olvasóval, de tömörebben, magyarabban.

Az „elháríthatatlan akadály” nem csak zsurnalisztikus, hanem itt nagyképű is.

A „képezi” is legtöbbször tudálékos. Általában a „vita tárgyát képezi” helyett inkább mondjunk csak ennyit: vitás.

A „na már most” beszédünknek ragályos és elfekélyesedett „szerve”, ki kell operálni.

A „szerv” helyett, ha csak lehet, mondjunk testületet, hatóságot, esetleg fórumot.

A „technológiai” nem több, mint a „gyártási”.

Ma már mindenki „problémákat old meg”, akkor is, ha a cipőfűzője bogra futott.

A Biblia a magyar irodalomban

Bizton, ezer bajunk közt megtalálta
Azt, ami fő, s mindent befoglaló:
„Elvész az én népem, elvész – kiálta –
Mivelhogy tudomány nélkül való.”
(Arany János: Széchenyi emlékezete) Hós 4,6.

Tudod-e, Ábel füstjéből mi lett?
Nézd azt a selymes, szőke felleget.
A Kain füstje? Mint szenny és korom
Ott feketül a bús világ-romon.
(Áprily Lajos: *Ábel füstje*)

Szép metafora, a maga sokszínű jelentésével, s a forma méltó ehhez. Tudnunk kell azonban, hogy Kain és Ábel füstjéről nincs szó a Bibliában. A régi zsidó és egyházi hagyomány magyarozatát adja Scheiber Sándor: *Kajin és Ábel áldozati füstjéről szóló legenda életrajza* c. tanulmányában. Megjelent: Izraelita Magyar Irodalmi Társaság évkönyve 1942.127.

